

**Muinaisjännöksen hoitosuunnitelma
Pälkäne, Kuohijoki, Vanha kalkkikaivos**

PIRKANMAAN **M**AAKUNTAMUSEO, PL 487, 33101 Tampere

Käyntiosoite: Museokeskus Vapriikki, Alaverstaanraitti 5

Puh. 03-5656 5140 Fax: 03-5656 5141

www.tampere.fi/vapriikki

1. Perustiedot kohteesta

Kohteen nimi: Vanha kalkkikaivos MJ -rekisterinumero: 1000002653

Hoitoalue: Pirkanmaa Hoitorekisterinumero: 999000333

Hoidosta vastaa: Kuohijoen kyläyhdistys Vepari ry

Kohdetiedot

Muinaisjäännöstyyppi: Raaka-aineen hankintapaikka

Tyypin tarkenne: Louhokset

Ajoitus: Historiallinen

Sijainti

Peruskartta: 214301

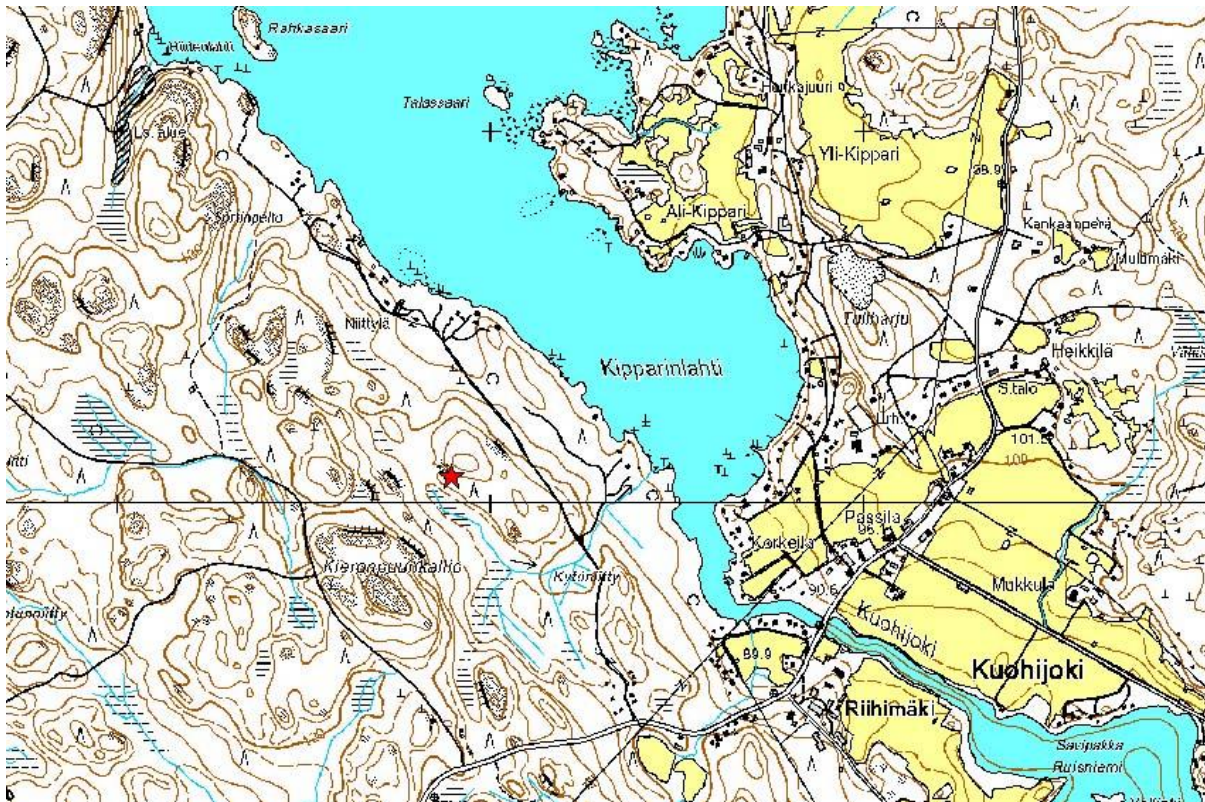
Koordinaatit: P = 6801842; I = 3381145

Kaupunki tai kunta: Pälkäne

Kylä: Luopioinen

Tila: 635-891-1-1 Kalkkilehdon lehtojensuojelualue

Kartta kohteen sijainnista

Pohjakartta: Maanmittauslaitos, lupa: PiSa 020/2006. Kalkkilouhos merkitty punaisella tähdellä.

Yleiskuvaus

Kuohijoen vanha kalkkilouhos sijaitsee Luopioisten Kuohijoella, joka kuuluu nykyisin Pälkäneen kuntaan. Kohde sijaitsee Kuohijoen kylältä reilun kilometrin itään. Paikka on metsässä Kipparinlahden itärannalla. Muinaisjäännös on osa Natura 2000 –verkoston luontodirektiivin mukaista SCI-alueita, Kuohijoen kalkkilehto (FI0328001). Alue kuuluu myös Haikanvuoren arvokkaaseen kallioalueeseen (KAO040210). Vanhan avokaivoksen alue on nykyisin rajattu omaksi kuviokseen, jonka pinta-ala on 0,83 hehtaaria. Alueelle on tehty hoito- ja käyttösuunnitelma v. 2003 (Alakerttula 2003), jonka mukaiset hoitotoimet on suoritettu. Metsähallitus on päivittänyt hoitosuunnitelman v. 2010 (Sauli Sarkkinen 2010, suunnitelma on tämän suunnitelman liitteenä).

Vajaan hehtaarin alueella on kaksi suurempaa louhosta ja niitä halkaisevat rampit sekä louhoksesta syntyneet kuonakasat. Metsässä on näkyvissä 2-3 metrin korkuisia seinämiä ja kaksi säilynyttä ramppia, joista toista pitkin voi vielä kävellä. Muuten paikka on sankan kasvillisuuden peittämää. Kuohijoen kylällä kerrotaan, että kalkkia olisi viety Venäjän vallan aikaan Hämeenlinnaan veneellä ja louhijoina olisi käytetty vankeja. Louhoksen lähellä rannassa olisi ollut vielä joitain aikoja sitten Kalkkivalkama niminen paikka. Jotkin versiot tarinasta kertovat, että kalkkikiveä olisi viety jo aikaisemmin Hämeen linnan rakennustarpeiksi. Paikka tunnetaan myös nimellä Haikan kalkkivilouhos. Geologian tutkimuskeskuksen internetsivuilla Suomen kaivostoiminnan esittelyssä Kukkian kalkkilouhos mainitaan 1200-lukuun ja 1500-lukuun kuuluvana. Kyseessä saattaa olla sama louhintapaikka.

2. Muinaisjäännöksen hoidon perusteita

Johdanto

Muinaisjäännösalueen hoito- ja kunnostustyö on käsityötä, jossa hyödynnetään perinteisiä työtapoja ja –menetelmiä. Hoito vaatii huolellista suunnittelua ja mieluiten pitkäjänteistä toteutusta. Saavutetun hoitotuloksen ylläpito vaatii jatkuvaa ja säännöllistä työtä.

Hoidon perustana on hoitosuunnitelma. Suunnitelmassa huomioidaan varsinaisten hoitotoimenpiteiden ohella myös kohteen käytön vaatimat toimet ja rakenteet. Hoitosuunnitelmaa voidaan täydentää ja muuttaa työn edetessä.

Muinaisjäännöksen hoito aloitetaan usein peruskunnostuksella, joka on hoitotoimista raskain ja työvaltaisin. Peruskunnostuksen valmistuttua hoitoa jatketaan ylläpitävällä hoidolla. Ylläpitävän hoidon tarkoituksena on vesovan kasvillisuuden pitäminen kurissa, niitto sekä mahdolliset täydennysharvennukset tai yksittäisten puiden tai pensaiden poistot. Hoidon päättymisen seurauksena on usein hoitoalueen nopea umpeenkasvu. Tulos voi olla lähtökohtaa tiheämpi pusikko, sillä raivauksen aiheuttama kasvuedellytysten parantuminen saattaa vesakon räjähdysmäiseen kasvuun. Hoidon edetessä seurataan alueen maisemassa ja kasvillisuudessa tapahtuvia muutoksia. Raivauksen ja hoitotoimenpiteiden seurauksena jotkut kasvilajit taantuvat ja toiset yleistyvät. Toisinaan raivaustyö saa ihmisen vanhat seuralaiskasvit, arkeofyytit, kasvamaan uudelleen.

On tärkeää pitää kirjaa suoritetuista hoitotoimenpiteistä ja havainnoista. Niiden avulla voidaan seurata alueella tapahtuvia muutoksia ja arvioida hoitosuunnitelman toimivuutta sekä tarpeen mukaan kehittää työmenetelmiä.

Museovirasto ja muinaismuistolaki

Muinaisjäännösten hoito on luvanvaraista. Muinaismuistolaki (295/63) määrää kiinteiden muinaisjäännösten hoidosta ja suojelusta. Lain mukaan (§ 10) muinaisjäännösten kunnostaminen, raivaus ja muu hoito ovat Museoviraston tehtäviin. Museovirasto voi kuitenkin antaa toiselle osapuolelle luvan toistaiseksi hoitaa muinaisjäännöstä. Tarpeen tullen voi kaikissa muinaisjäännöksen hoitoa koskevissa asioissa kääntyä Museoviraston puoleen.

Pirkanmaan maakuntamuseon ”Adoptoi monumentti” –hanke

Hankkeen tarkoituksena on paikallisten asukkaiden innostaminen kotiseutunsa historiasta ja muinaisuudesta kertovien muinaisjäännöskohteiden hoitotyöhön. Hankkeessa paikalliset asukkaat tai yhdistykset hoitavat muinaisjäännöskohdetta maakuntamuseon antaessa tukea ja tietoa. Hoitotyötä ohjaavat sekä Museovirasto että Pirkanmaan maakuntamuseo. Maakuntamuseo koordinoi hanketta.

Hankkeessa mukana olevien kohteiden hoidossa noudatetaan tätä hoitosuunnitelmaa, jonka Pirkanmaan maakuntamuseo, Museovirasto ja maanomistaja ovat hyväksyneet. Kohteella ei saa suorittaa hoitosuunnitelmaan kuulumattomia toimenpiteitä. Jos tarvetta hoitosuunnitelman muuttamiseen tulee, on muutoksista sovittava aina etukäteen eri osapuolten kanssa. Tällaisessa tapauksessa adoptoija ottaa yhteyttä Pirkanmaan maakuntamuseoon, joka koordinoi hanketta.

Hoitajien toivotaan myös omaksuvan ja kartuttavan kohdetta koskevaa tietoa. Lisäksi on toivottavaa, että hoitaja välittää kohteesta tuotettua tietoa sidosryhmilleen ja ympäristölleen. On kuitenkin muistettava, että Pirkanmaan maakuntamuseo tarkastaa hanketta tai kohdetta koskevan julkisesti esitettävän tiedon oikeellisuuden. Tämä koskee esimerkiksi esitteitä ja muita julkaistavia kirjoituksia, jotka adoptoijan on toimitettava maakuntamuseolle tarkastettavaksi ennen julkaisemista.

Jos Adoptoi monumentti -hanketta tai kohdetta halutaan käyttää kaupallisessa toiminnassa, on siitä sovittava erillisellä kirjallisella sopimuksella hankkeen eri osapuolten kesken.

3. Kohteen nykytila

Topografia

Metsässä on kaksi louhoskuoppaa, joissa on 2-3 metrin korkuisia seinämiä. Louhokset ovat maastosta nousevan harjanteen lounaisreunassa.

Kasvillisuus

Vanhat louhokset ovat nykyisin kasvillisuuden valtaamia. Alue on kalkkilehto. Kalkkipitoinen rehevä maaperä näkyy myös kasvillisuudessa. Louhoksissa ja niiden reunoilla kasvaa mm. haapaa, lehmusta, suuria kuusia ja erilaisia lehtopensaita. Monin paikoin kasvillisuus peittää louhosten reunoja ja osa puustosta on kaatunut reunojen yli. Louhosten kasvillisuuteen kuuluvat mm. näsiä (*Daphne mezereum*), mustakonnanmarja (*Viburnum opulus*), sudenmarja (*Paris quadrifolium*), lehto-orvokki (*Viola mirabilis*), kielo (*Convallaria majalis*), kevätlinnunherne (*Lathyrus vernus*), imikkä (*Pulmonaria obscura*), nuokkuhelmikkä (*Melica nutans*), taikinamarja (*Ribes alpinum*) ja lehtokuusama (*Lonicera xylosteum*). Kuusen osuus puustosta on noin 50 %. Pienten kuusten lisäksi

louhosten pohjalla kasvaa runsaasti lehtipuita kuten tuomia, harmaaleppiä, muutamia haapoja ja runsaasti vaahteran taimia.

Maankäyttö

Alue on suojelualuetta monella perusteella: Natura 2000 –verkoston luontodirektiivin mukainen SCI-alue, Kuohijoen kalkkilehto, osa Haikanvuoren arvokasta kallioaluetta ja muinaisjäännös. Vanhan avokaivoksen alue on nykyisin rajattu omaksi kuviokseen, jonka pinta-ala on 0,83 hehtaaria. Alueen omistaa Metsähallitus.

4. Kohteen käyttö

Varustus

Infotaulu: Ei ole

Kyltti: On

Viitta: On

Kulkeminen kohteelle

Paikalle on "Wanha kalkkikaivos" -opasteet Kuohijoentieltä Niittyläntielle ja viitoitettu polku metsässä. Louhoksen jyrkänteen läheisyydessä on varoitus yhtäkkisestä pudotuksesta.

Käyttömahdollisuudet

Kohde soveltuu opetuskohteeksi ja omatoimiseksi matkailukohteeksi.

5. Hoitosuunnitelma

Hoidon tavoitteet

Hoitotoimissa huomioidaan kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen lisäksi myös alueen luontoarvot. Hoidon tavoitteena on edistää muinaisjäännöksen suojelua ja säilymistä sekä sen tunnettuutta.

Hoito-ohje

Hoito koskee kohteelle johtavaa polkua ja louhoksen reunoille rakennettujen aitojen reunuksia kahden metrin leveydeltä. Hoito on etupäässä alueen siistimistä ja häirtavesakon, kuten kuusen ja pihlajantaimien poistoa. Lehtokasvillisuuteen kuuluvia puiden ja pensaiden taimia ei saa poistaa, koska alue on myös luonnonsuojelualuetta. Aluskasvillisuuteen ei myöskään kosketa, vaan päinvastoin pyritään myös hoitotoimenpiteiden aikana varomaan vahingoittamasta aluskasvillisuutta. Korjuujäte voidaan sijoittaa maatummaan sivummalle alueen läheisyyteen. Louhoskuoppiin korjausjätettä ei saa laittaa. Hoidossa on otettava huomioon tieltä kohteelle lähtevän polun alkupäässä oleva yksityisen maanomistajan omistama maakaistale, jota hoito ei koske (kiinteistö 635-448-1-79 Kalkkivuori, ks. kartta).

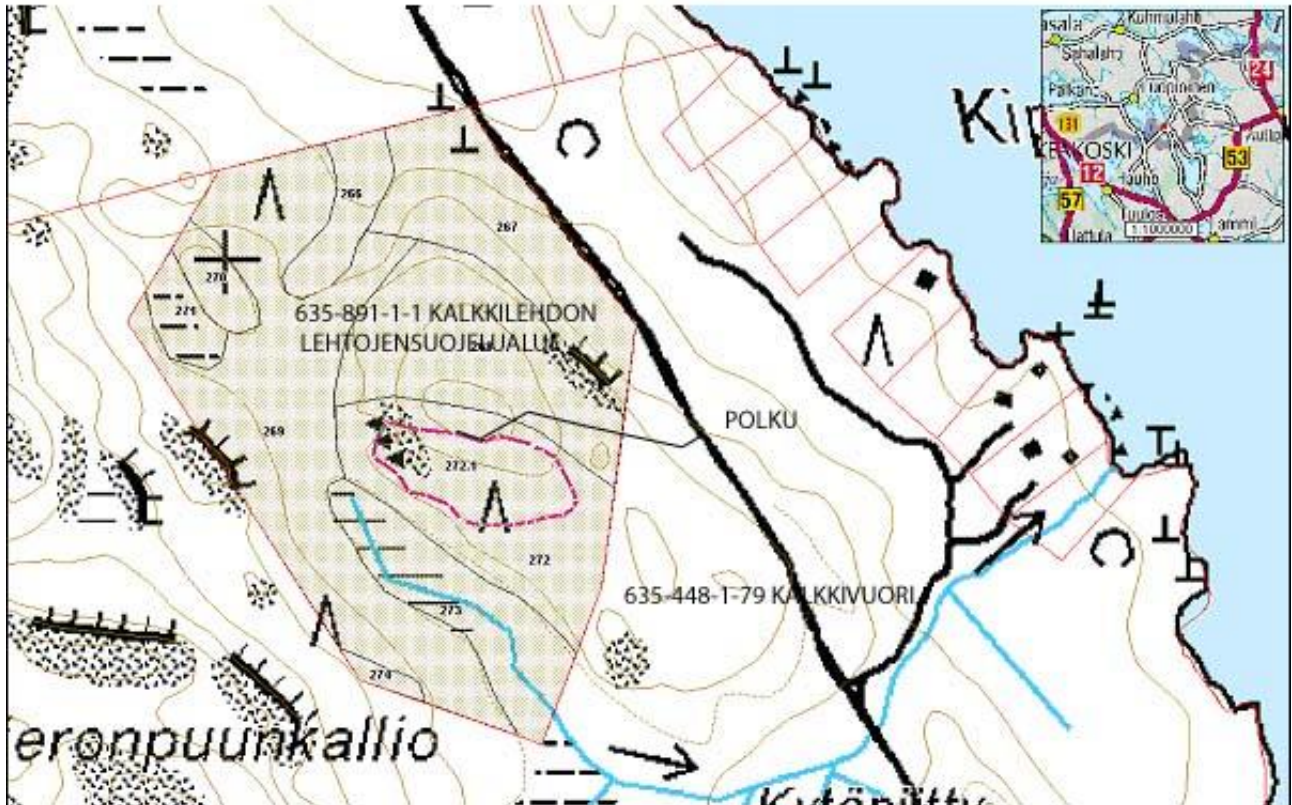
Puiden kaadosta ja muista raskaammista hoitotöistä vastaa Metsähallitus.

Hoitopäiväkirja

Tehdyistä hoitotoimenpiteistä pidetään hoitopäiväkirjaa, johon vähintään merkitään hoitotoimenpiteet, mahdolliset työhön liittyvät kustannukset, hoitotyöhön osallistuneiden henkilöiden nimet sekä päivämäärä, jolloin hoitotoimenpiteitä on suoritettu. Lisäksi hoitopäiväkirjaan kirjataan muinaisjäännökseen liittyviä havaintoja ja muita oleellisia asioita. Hoitopäiväkirja toimitetaan vuosittain joulukuun viimeiseen päivään mennessä allekirjoitettuna Pirkanmaan maakuntamuseoon.

Hoitoalueen kartta

Kalkkilouhoksen summittainen rajausta merkitty punaisella. Hoito koskee kiinteistöllä 635-891-1-1 olevaa polun osaa ja kalkkilouhoksen aitausten reunoja. Pohjakartta: Maanmittauslaitos, lupa: PiSa 020/2006.

Turvallisuus

Hoitotyössä tulee kiinnittää huomiota työhön osallistuvien henkilöiden turvallisuuteen, josta adoptioijayhteisö on vastuussa. Turvallisuuden vaikuttavia tekijöitä ovat mm: 1. Maaston erityisvaatimuksista aiheutuvat vaarat, kuten jyrkänteet tai työtä vaikeuttava kasvillisuus. 2. Säätila, kuten jäinen maa ja ukonilma. Myös kosteissa olosuhteissa saattavat kivet ja kalliot olla liukkaita. 3. Eläinten aiheuttamat vaarat, kuten käärmeenpuremat tai ampieaispistot. 4. Työkalujen, koneiden tai muiden laitteiden käytöstä aiheutuvat vaarat.

Toimittaessa kohteella on etukäteen suunniteltava toimintaa onnettomuustilanteessa. Onnettomuuden sattuessa on oltava valmius ensiavun antamiseen. Hoitajilla tulee olla muinaisjäännösten hoitotyön tekemiseen soveltuva vakuutus, kuten talkoo- tai vapaa-ajan vakuutus.

Tampereella 3.5.2011

Aino Nissinaho

Pirkanmaan maakuntamuseo
PL 487, 33101 Tampere
puh. 040 7631841
sähköposti aino.nissinaho@tampere.fi